

ד"ת בגילוי מצבה על קבר אבי מורי יהודה בן אהרון משה ז"ל

(תרגום לעברית מופיע למטה)

In deze, pak weg 5 minuten, wil ik hier birshutchem, met uw toestemming, wat gedachten van een Matseiva i.h.a. en die van onze vader (man (over) (schoon) (over) grootvader) (Hierna zal ik gemakshalve alleen vader zeggen) in in het bijzonder uiteenzetten. In Hilchot evel, wetten van treur, schrijft Maimonides

בהלכות אבל (פרק ד' ד') כתב הרמב"ם: ...ובוין נפש על הקבר.

והצדיקים אין בונים להם נפש על קברותיהם שדבריהם הם זכרונם.

En men plaatst een matseive/grafsteen op het graf. En de rechtvaardigen (tsadikim) behoeven (eigenlijk) geen matseive want hun woorden zullen hun doen herinneren. Vandaag is het ook gebruikelijk om voor rechtvaardigen grafstenen te plaatsen.

Het lijkt dat de minder rechtvaardigen iets tastbaarders nodig hebben, om iets van hun over te houden.. Misschien om hun geloof in de toekomstige wereld (olam haba) te bevestigen. De rechtvaardige (tsadiek) daarentegen zal zijn woorden hebben, die blijven voortleven in de wereld zelfs als hij niet meer leeft.

Op de matseive van onze vader, proberen we zijn woorden, zijn lessen, zijn voorbeeld bij ons op te roepen, en daarbij helpen hem door te leven als leraar bij zijn vrienden familie, onze kinderen, kleinkinderen en in volgende geslachten.

In de talmoed Bavli Brachot 7B zegt Rashbi:

גדול שימושה מלימודה

Het is sterker te leren van een voorbeeld dan van een les. Ik wil dan ook hier enkele lessen van mijn vader benadrukken die eigenlijk uit zijn voorbeeldige gedrag volgden. De beste leraar is iemand die het goede voorbeeld geeft. Deze lessen kunt u zien in de extra woorden op zijn matseive.

Eerst staat er

נאהב ונעים

Geliefd en aangenaam. Wat hij, ons inziens, was en is en dit is niet iets dat vanzelf komt. De text is afgeleid van de zin

שאויל ויהונתן הנצאקים והנעימם בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו מאריות גברו: שמואל ב א כג

Dit zijn tevens de woorden zijn die hij op het graf van zijn ouders, hier niet ver vandaan, heeft laten plaatsen:

הנצאקים והנעימם בחייהם ובמותם לא נפרדו

Indirekt leert dit ons dan ook het voorbeeld van kibud horim, het eren van ouders.

Dan staat er op de Matseive

אהבת חסד והצנע לכת

Het houden van liefdadigheid en het beschijden lopen. Uit Micha 6:8

הַגִּיד לְךָ אָדָם מֵהֵטוֹב וּמֵהֵדָד" דוֹרָשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם־עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֵסֶד וְהִצַּנֵּעַ לֵקֶת עִם־אֱלֹקֶיךָ: מִי־כֵה וְחַ
 Mijn vader die altijd **echt** wilde helpen en nooit daarvoor een bedankje zocht, is hierin ook een belangrijk voorbeeld voor ons.

דובר אמת

Het spreken van de waarheid . uit

תהלים ט"ו ב הוֹלֵךְ תָּמִים וּפְעֵל צְדָק וְדִבֵּר אֱמֶת בְּלִבּוֹ

Ook hier, kan ik mij niet herinneren dat mij vader zelfs het kleinste niet volledig ware verkondigde. D.w.z. als hij er niet van overtuigd was dan deelde hij het niet. Voor mij dan als voorbeeld geld, voordat ik iets beweer: "Probeer ik niet iets kroms recht te praten. Zou mijn vader z"l dit ook hebben beweerd in dit geval". Zo moet u al deze voorbeelden zien. Zoals ook bij het echt willen helpen. Doe ik het met mijn hele hart, zoals mijn vader?

ומכבד את הבריות

איזהו מכובד? המכבד את הבריות, שנאמר: שמואל א ב ל': כִּי מְכַבְּדִי אֶכְבֵּד וּבְזִי יִקְלוּ. "משנה אבות ד א

Respekt hebben voor alle mensen/schepsellen. Bekowedlich zijn en nooit iemand beledigen. Mogen wij allen zijn voorbeelden volgen tot in vele generaties.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

Moge zijn ziel gebundeld worden in de bundel van het leven. Wat een vrije vertaling hiervan is. Dus als wij in deze en andere zaken geïnspireerd zijn door zijn lessen, zijn goede voorbeeld en dit tot in generaties gebeurd, bundelen wij zijn goede daden en zijn ziel/Neshome met de bundel van het leven.

ד"ת בגילוי מצבה על קבר אבי מורי יהודה בן אהרון משה ז"ל

(הד"ת תרגום מקוצר של הגרסה המקורית בהולנדית.)

הרמב"ם כותב בהלכות אבל:

(פרק ד' ד'): ...ובנין נפש על הקבר.

והצדיקים אין בונים להם נפש על קברותיהם שדבריהם הם זכרונם.

נראה שהלא צדיקים צריכים דבר מוחשי כדי להשאיר משהו אחרי מותם. אולי כדי להמחיש את אמונם או אמונתינו בעולם הבא. לצדיקים לכאורה דבריהם מספיק מוחשיים. ואין צורך להקים להם מצבה. ובכל זאת היום גם נהוג להקים מצבות לצדיקים, אולי דווקא בתור צניעות (שנחשב אותם לכאלה צדיקים שלא צריכים מצבה).

במצבת אבי מורי ז"ל ניסינו להזכיר את דבריו ושיעוריו, כדי לחזקם ולהזכיר לנו אותם ושאלנו החברים והמשפחה ימשיכו את תורתו לדורות הבאים.

רשב"י בתלמוד בבלי ברכות ז: אומר

גדול שימושה מלימודה.

עדיף ללמוד מדוגמא אישית משיעור פרונטלי מילולי. ולכן רצינו להזכיר ולרמוז דווקא כמה דוגמאות שאבינו היה לנו ויהיה לנו בע"ה למופת.

קודם כתוב (במצבה)

נאהב ונעים

ככה חוו אותנו. זה לא מובן מאליו

זה בא מהפסוק

שְׂאֵל וְיִהְיֶה נֶאֱמָר וְהַנְּעִימָם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרְדוּ מִנְּשָׁרָיִם קְלוּ מֵאֲרִיזוֹת

גְּבֻרָה: שְׂמוֹאֵל ב א כ ג

אלה גם המילים שהוא כתב על מצבת אביו ואמו.

הַנְּעִימָם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרְדוּ

זה גם מלמד אותנו על מצוות כבוד את אביך ואת אמך שהדר בו. אחרי כן כתוב

אהבת חסד והצנע לכת

שנלקח מי

הגיד לך אדם מה טוב ומה ד" דוּרְשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם-עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת חֶסֶד וְהִצְנַע לֵכֶת עִם-אֲלֵקֶיךָ:
מיכה ו ח

אבי תמיד רצה לעזור ולתת בלב שלם. אף פעם חיפש את התודה לזה, ובזה הוא לנו גם דוגמה לחיקוי.

דובר אמת

שנלקח מי

תהלים ט"ו ב הוֹלֵךְ תַּמִּים וּפְעֵל צְדָק וְדֹבֵר אֱמֶת בְּלִבּוֹ

גם פה הרשים אותי תמיד שרק משממש האמין בו כאמת צרוף היה מוכן לשתף כזאת. גם בזה וגם בקטעים האחרים כמו אהבת חסד וכולי, עלינו הזכות שהיכרנו את אבי, ושנוכל לקחת דוגמא ממנו. למשל לפני שכמעט נגיד דבר ש"בערך" אמת, לשאול אם זה דבר שאבי היה מוכן להגיד.

ומכבד את הבריות מ

איזהו מכובד? המכבד את הבריות, שנאמר: [שמואל א ב ל](#): "כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבֵּד וּבְזֵי יִקְלֶוּ." "משנה אבות ד א תמיד כיבד כל הבריות, כל בני האדם. לא פגע בכבוד אף אחד. שנזכה ללכת בעקבותיו לעוד שנים רבות ודורות רבים

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

שבתרגום חופשי אותו דבר: דהיינו אם נלמד מתורתו ונמסור זאת לדורות הבאים נחזק את המעשים שלו וצוררים אותו בחיים לעוד שנים רבות ודורות רבים.